

Мирзаев М.А

КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯСИ

**“Ўзбекистонда тарихий обидаларни саклаб қолишда
ЮНЕСКО ташкилоти билан ҳамкорлик”**

Тошкент 2011

ПЕДАГОГИК АННОТАЦИЯ

Ўқув предмети. Кейс бакалаврият таълим даражаси 2- босқич талабалари учун “Туризм асослари” фанининг “ Туристик ресурслар” мавзуси бўйича тайёрланган.

Кейснинг мақсади: Туристик ресурсларини ўрганиш ва аниқлаш, уларнинг сақлаб қолишда халқаро ташкилотлари билан ҳамкорлик йўллари ишлаб чиқиш .

Кутилаётган натижалар:

- Ўзбекистондаги обидаларни ўрганган ҳолда муаммони аниқлаш;
- муаммоли ҳолатнинг кўникмаларини ва унинг асосида кичик муаммоларнинг иқтисодий асосланган ечимлари ишлаб чиқиш;
- корхонанинг фаолиятини ҳисобга олган ҳолда муаммони ечилишнинг кетма – кетлигини аниқлаш;

Кейсни муқоффақиятли ечиш асосида талабалар қуйидаги натижаларга эришишлари лозим:

- Ўзбекистондаги обидаларни рўйхатини билиш;
- туристик ресурсларини сақлаш усулларини ўрганиш;
- тарихий обидаларни турмахсулотда ишлатиш йўллари аниқлаш;

Мазкур кейс илмий мақола асосида келтирилган.

Кейсда ишлатилган маълумотлар манбаи қуйидагилардан иборат:

- “ Бошқарув” журнали № 5 2007 й

Мазкур кейс илмий тадқиқотлари асосида сюжетсиз кейс тоифасига киради. Кейснинг объекти бўлиб: Ўзбекистон обидаларини таҳлили берилган.. **Дидактик мақсадларга кўра** кейс – таҳлил қилишни ўргатиш ва фаолиятни омиллар бўйича баҳолашни аниқлашдан иборат.

Ушбу кейсдан – “Туризм бозори менежменти”, “Туроператор менежменти”, “Туризм ривожланишини прогнозлаш”, “Туризм асослари” каби **фанларнинг машғулотида фойдаланиш мумкин.**

КИРИШ

Кейснинг долзарблиги: Ўзбекистондаги тарихий обидаларни сақлаб қолишда ЮНЕСКО ташкилоти билан халқаро ҳақорликнинг йулга қўйилиши ҳозирги кунда ўзига хос натижаларни бермоқда. Агар Самарқандни “Шарқ дурдонаси”, Бухорони “Бухорои шариф” деб номлашса, унда Тошкент Марказий Осиёдаги энг гўзал шаҳар, - деб номланишга ҳақлидир. У республиканинг энг йирик шаҳри бўлиб, ўзида ҳозирги замонавий иншоотлар билан бирга шарҳона меъморчиликни мужассамлаштирган.

Кейснинг мақсади: Туристик ресурсларини ўрганиш ва аниқлаш, уларнинг сақлаб қолишда халқаро ташкилотлари билан ҳамкорлик йўллари ишлаб чиқиш .

Кейсда масаланинг ечими орқали қуйидаги натижаларга эришиш мумкин:

- Ўзбекистондаги обидаларни ўрганган ҳолда муаммони аниқланаш;
- муаммоли ҳолатнинг кўникмаларини ва унинг асосида кичик муаммоларнинг иқтисодий асосланган ечимлари ишлаб чиқиш;
- корхонанинг фаолиятини ҳисобга олган ҳолда муаммони ечилишининг кетма – кетлигини аниқлаш;

Кейс: Ўзбекистонда тарихий обидаларни саклаб қолишда ЮНЕСКО ташкилоти билан ҳамкорлик.

Ўзбекистондаги тарихий обидаларни саклаб қолишда ЮНЕСКО ташкилоти билан халқаро ҳамкорликнинг йулга қўйилиши ҳозирги кунда ўзига хос натижаларни бермоқда. Агар Самарқандни “Шарқ дурдонаси”, Бухорони “Бухорои шариф” деб номлашса, унда Тошкент Марказий Осиёдаги энг гўзал шаҳар,- деб номланишга ҳақлидир. У ҳудуднинг энг йирик шаҳари бўлиб, ўзида ҳозирги замонавий иншоотлар билан бирга шарқона меъморчиликни мужассамлаштирган.

XI асрда Тошкент ҳақида уша даврнинг йирик тадқиқотчи олимлари булмиш Беруний ва Махмуд Қошғарийлар уз асарларида маълумот беришган.

Қўчилик унда тарихий ёдгорликлар кам деб адашади. Албатта, унда Самарқанд, Бухоро ва Хивадаги қаби архитектура обидалари мажмуаси кам. Тошкент мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, илмий маркази ҳисобланади. Қелажакка интилаётган ёш мустақил мамлакатнинг пойтахтидир. Лекин, унинг тарихи ҳам гавҳар қаби уни янада жозибадор қилади.

Самарқанд ҳақли равишда “Ислом оламининг қимматбаҳо гавҳари”, “Шарқ дурдонаси” деб номланади. Унинг тарихи Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Ал-Хоразмий, Рудакий, Умар Хайём, Жомий, Навоий қаби улуг уламо олимлар ва шоирларнинг номлари билан ҳамбарчас боғлиқдир.

Аниқ фанлар ва қурилиш ишларининг ютуғи қурғазмалли маданиятни жуда тез ривожланишига олиб қелди. Бу айниқса Самарқанднинг ноёб архитектура обидаларида намоён булади. Шаҳар айниқса Амир Темур ва Темурийлар ҳуқумронлик қилган даврида уз ривожланиш чуққисига эришган.

Самарқандга қелган меҳмонлар албатта биринчи навбатда Регистон майдони билан танишадилар.

Темурнинг набираси Мирзо Улугбек – илм фан ҳомийси майдоннинг марказий қисмини қурдира бошлаган. Ҳозирги кунга қелиб Регистон майдонини учта ажойиб иншоотлар, яъни Улугбек, Шердор ва Тиллақори мадрасалари беэаб туради.

Афросиёб шаҳарқаси қирлигида жойлашган Самарқанд Шоҳи Зинда макбаралар ансамбли бутун Марказий Осиё архитектура иншоотларининг фаҳри ҳисобланади. Амир Темур бўйруғи билан Гури Амир макбараси ҳам бунёд қилинган. Бу қурилиш бошланишига 1403 йил Соҳибқироннинг севишли набираси Муҳаммад Султоннинг беэакт улими саэаб бўлди.

Қадимдан мусулмон оламида Бухорони Бухорои Шариф деб номлашган. Шаҳар 2500 йиллик тарихга эга. Масалан, улкан Арқ саройи эрамизгача IV асрда бунёд этилган.

Йил сайин қучалари узғариб борди, бинолар узгача қурилиш олди. Ҳозирги саёхатчи бу қўп асрлик узғаришларни бизгача сакланиб қелинган ёдгорликлар намунасида қурилиш мумкин. Улардан 140 дан ортиғи сакланиб қолган.

Бохоро ҳуқумрони Арслон Хон янғи минора қурдиришга қарор қилган. Бу минорани 1127 йил қуриб битқазилган ва Минораи Қалон деб номлашган.

“Минораи Қалон” шаҳарнинг ҳамма иншоотларини бирлаштиради.

Энг муҳими бу ерда XII асрда қурилган шаҳар масжиди бўлган Масжиди Қалон жойлашган.

Шаҳарнинг энг қўзга қурилган архитектура ансамбли бу Лаби Ховуздир. Бу ер марказида жойлашган ва 1620 йилда қазилган ховуз бўлгани учун Лаби Ховуз деб номлашган. Ансамблга ажойиб архитектура ёдгорликлари бўлган Қўқалдош мадрасаси, Хонақа ва Нодира Давон Беғи мадрасалари қиради.

Албатта Бухоронинг охирги Амири курдирган Ситораи Мохи Хосса саройини ҳам зиёрат килиш керак.

Марказий Осиёнинг буюк дарёси былган Амударёнинг куйи кисмида, китъанинг улуг чуллари булмиш Коракум ва Кизилкум оралигида Хоразм жойлашган.

Хивада саёхатчи тез ва тулик равишда утган асрларга кайтади, Ичан Калъа деворларини ортда колдириб. Ичан Калъага туртта томондан дарвоза олиб киради.

Бу ерда Калта–Минор ҳам жойлашган. У айлана шаклида курилган булиб, мовий рангдаги гиштлар билан безатилган ва худди уртасидан кесиб ташланганга ухшайди.

Калта Минор ёнида Аминхон мадрасаси жойлашган. Бу ерда сакланиб колган энг йирик диний укув масканларидандир. Бу иншоатнинг узига хос томони ундаги иккиланган хужраларнинг борлиги. Бу хужралар талабалар яшаши учун фойдаланилган.

Уз чиройи билан Жума масжиди ҳам ажралиб туради. Кириш дарвозаларида унинг курилиш санаси 1778 -1782 йиллар ёзувлари сакланиб колган.

Ёски шаҳар ташкарисида ҳам ажойиб ёдгорликлар кам эмас. Бутун Хоразм улкаси уларга бойдир.

ЮНЕСКО томонидан курикланадиган ёдгорликлар каторига якинда 2500 йиллиги нишонланган Шахрисабз ҳам киритилган. Шаҳар тоғ ён бағрида кукаламзорликларга бой жойда жойлашган. Кулолчилик ва халк амалий санъати булмиш тукувчиликни кадимги маркази хисобланади. Бу юрт - Амир Темур ватанидир.

Буюк давлат ташкил килиб, шон – шуҳратга эга булиб ҳам Амир Темур бу ерга кайтиб келган. Шахрисабз унинг ёшлиги ва усмирлик йиллари утган мукаддас жой булиб колган. Бу ерда Амир Темурнинг отаси, диний устози Шамсиддин Кулол, катта угиллари Жаҳонгир ва Умар Шайхлар дафн этилганлар.

Шахрисабзни замондошлари Амир Темур “тахтини остонаси” деб аташган. Амир Темур Шахрисабзни узининг улкан давлатини иккинчи пойтахти килди.

Халқаро туризм буйича махсус очик иктисодий зоналар лойихаси Ўзбекистоннинг куйидаги тарихий архитектура ёдгорликларини уз ичига олади:

— “Регистон” ансамбли (Шердор мадрасаси ва Улугбек мадрасаси, Тиллакори масжид – мадрасаси, Шайбонийлар дахмаси, Чорсу савдо маркази);

- Амир Темур майдони ва макбараси;
- Хожа Исмоил Имом Бухорий ансамбли;
- Шохи – Зинда макбараси;
- Биби хоним масжиди;
- Рухобод макбараси;
- Афросиёб шаҳарчаси;
- Улугбек расадхонаси.

Туристларнинг окими жадал ушиб бораётган диний йуналишдаги куйидаги объектлар хисобланади:

- Хожа Ахрор ёдгорлиги;
- Нодира Девонбеги мадрасаси;
- Хожа Дониёр макбараси;
- Хазрати Хизр масжиди;
- Ок Сарой макбараси;
- Ишрахона макбарси;
- Хожа Абду Дорун ёдгорлиги;

Илмий – маданий туризмга куйидагилар сезиларли кушимча хисобланади:

- Ўзбекистон халқлари тарихи ва маданияти музейи;
- Афросиёб шаҳарчасидаги Самарканд тарихи музейи;
- Улугбек илмий тарихи музейи;

- Вилоят улкашунослик музейи;
- Алишер Навоий музейи;
- С. Айний уй - музейи;
- “Буюк Ипак йули” фрескаси ва чет эл тиллари институтида жойлашган расмлар кургазмаси зали;
- Тинчлик ва багрикенглик музейи;
- АЖ “Нафис” чинни идишлари музейи.

Турли миллат вакиллари булган туристлар куйидаги обидаларни зиёрат килиб рухан завкланадилар:

- Тожиқлар, арманлар, корейцлар, татарлар, яхудийлар, форслар маданият маркази;
- Алексеев сабори;
- Арман черкови;
- Яхудийлар синагоги;
- Корейцлар “Севги” черкови;
- Мелик ака хусусий этнографик музейи;

Халқаро туризм бўйича махсус иктисоди очик зоналар каторига дам олиш ва хордик чикариш индустрияси объектлари ҳам кушилиши кузда тутилмокда. Хусусан, куйидагилар:

- Тарихий кийимлар театри;
- “Самарканд” меҳмонхонасидаги модалар театри;
- “Оловли гул” томошаси;
- Шердор мадрасасидаги театрлашган томоша;
- Регистон майдонидаги чирок ва товуш томошаси;
- “Афросиёб” меҳмонхонасидаги хордик чикарувчи шоу;
- “Сайёр” меҳмонхонасидаги “Хайрли тун” шоуи;
- АЖ “Ховренко” номидаги винзавод вино сакланадиган жойларни куриш ва винолар дегустацияси;
- Миллий фальклор гурухларининг концерт дастурлари.

Табиийки, туристлар томонидан халқаро туризм махсус иктисодий очик зоналари бўйича зиёрат килинадиган обидалар ичида Самарканд узининг тарихий шахслари Амир Темур, Улугбек, Алишер Навоий ва Абдурахмон Жомий ёдгорликлари билан тулдириб туради.

Бу каби бой тарихий ва маданий мерос дунё халқларининг бойлиги ҳисобланади. Шунинг учун уларни асл курилишида саклаб қолиш ва келгуси авлодга етказиш учун ЮНЕСКО ташкилотининг урни бекиёс катталигини ҳисобга олганда, бу ташкилот билан стратегик ҳамкорликни бундан ҳам ривожлантиришга тугри келади.

4. Талабаларга бериладиган мулоҳаза учун саволлар ва топшириқлар

1. Кейсда кўрсатилган муаммони аниқланг?
2. Туристик ресурслар,- деганда нима кўзда тутилади?
3. ”Бухорои Шариф”даги обидаларни тахлилини беринг.
4. ”Шарқ дурдонаси”даги обидалар ҳақида айтиб беринг.
5. Ўзбекистоннинг тарихий ва маданий мероси туризм ривожланишига қандай таъсир этмокда?
6. Мамлакатимиздаги тарихий ва маданий меросимизни саклаб қолиш чора-тадбирлари.

5. ТАЛАБАЛАР УЧУН УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМАЛАР

5.1. Муаммоли ҳолатни мустақил ҳолда таҳлил қилиш ва ечишга оид қўлланма

Босқичлар	Тавсия ва маслаҳатлар
2.Берилган ҳолат билан танишиш	Берилган маълумотлар асосида асосий мақсадини аниқлаш.
3. Асосий ва қуйи муаммоларни аниқлаш	Асосий муаммони аниқланг. Унинг қуйи муаммолари: 1.Туристик ресурслар,- деганда нима кўзда тутилади? 2 ”Бухорои Шариф”даги обидаларни таҳлилини беринг. 3.”Шарқ дурдонаси”даги обидаларни ҳақида айтиб беринг. 4.Ўзбекистоннинг тарихий ва маданий мероси туризм ривожланишига қандай таъсир этмоқда? -
6. Муаммоли ҳолатнинг ечимини таъминловчи тадбирларни ишлаб чиқиш	Мамлакатимиздаги тарихий ва маданий меросни сақлаб қолиш чоратадбирлари.

5.2. Муаммоли ҳолатни гуруҳли ҳолатда таҳлил қилиш ва ечишга оид қўлланма

Босқичлар	Таклиф ва маслаҳатлар
Муаммо ва ҳолат тўғрисида тушунчаларни шакллантириш	Гуруҳ аъзоларининг ҳолат, муаммо ва қуйи муаммолар тўғрисидаги тушунчаларини муҳокама этиш ва маъқуллаш.
Таклиф қилинган вариантларни таҳлил қилиш ва баҳолаш, устувор ғояни танлаш	Муаммони ҳал қилишнинг таклиф этилган вариантларини муҳокама қилиш ва баҳолаш. Сизнинг фикрингизча устувор бўлган ғояни танлаш.
Умумий талабга жавоб берувчи ечимнинг вариантини ва уни тадбиқ қилиш дастурини ишлаб чиқиш	Муаммонинг умумий талабга жавоб берувчи ечимнинг вариантини ва уни тадбиқ қилиш дастурини ишлаб чиқиш: - муаммони ҳал қилишнинг танланган усуллари аниқ ва яққол ифодаланг ва асослаб беринг; - муаммони тадбиқ қилишнинг илк қадамларини ифодаланг.
Презентацияни тайёрлаш	Гуруҳ номидан оғзаки презентация кўринишида ечимнинг натижаларини ифодаланг. Гуруҳли ишнинг натижаларини ким тақдим этишини муҳокама этинг ва ҳал қилинг: гуруҳ етакчиси ёки масала моҳиятига ва бажарилган функцияларга боғлиқ ҳолда гуруҳнинг ҳар бир аъзоси. Мультимедиа, слайд ёки плакат кўринишида тарқатма материалларни тайёрланг.

5.3. Амалий машғулотда талабалар фаолиятини баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Муаммоли ҳолатнинг ечимини таъминловчи тадбирларни баҳолаш тизими

1. Ҳар бир иштирокчига 2 баллдан қўйилади.
2. Ҳар бир ечимнинг варианты бўйича қўйилган баллар йиғилади. Энг юқори балл тўплаган вариант ғолиб бўлади. Баҳсли ҳолатларда қайта баҳоланади.

Гуруҳда кейсни ечиш вариантларини баҳолаш жадвали

(балларда)

Иштирокчилар	Муаммони ечимининг альтернатив вариантлари				
	1	2	3	4	№
А					
Б					
В					
№					
Жами					

Индивидуал фаолиятни баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари (ёзма иш)

(балларда)

Мезонлар	Баҳолаш кўрсаткичлари		
	Тўлиқ (2 балл)	Қисман (1 балл)	Жавоб йўқ (0)
1.Туристик ресурслар,- деганда нима кўзда тутилади?			
2. "Бухорои Шариф"даги обидаларни тахлилини беринг.			
3."Шарқ дурдонаси"даги обидаларни ҳақида айтиб беринг.			
4.Ўзбекистоннинг тарихий ва маданий мероси туризм ривожланишига қандай таъсир этмоқда?			
5.Мамлакатимиздаги тарихий ва маданий меросимизни саклаб қолиш чора-тадбирлари.			
Жами баллар			

6. КЕЙСОЛОГНИНГ ЖАВОБ ВАРИАНТИ

1. Кейсда кўрсатилган муаммони аниқланг.

Кейсдаги асосий муаммо – бу бизнинг миллий меросимизнинг саклаб қолиш муаммосидир

2. Туристик ресурслар,- деганда нима кўзда тутилади?

Туристик ресурслар, - деганда биз аввало тарихий ва маданий обидаларимиз деб биламиз.

3.”Бухорои Шариф”даги обидаларни тахлилини беринг.

Кадимдан мусулмон оламида Бухорони Бухорои Шариф деб номлашган. Шахар 2500 йиллик тарихга эга. Масалан, улкан Арк саройи эрамизгача IV асрда бунёд этилган.

Йил сайин кучалари узгариб борди, бинолар узгача куриниш олди. Хозирги саёхатчи бу куп асрлик узгаришларни бизгача саклаиб келинган ёдгорликлар намунасида куриши мумкин. Улардан 140 дан ортиги саклаиб колган.

Бохоро ҳукумрони Арслон Хон янги минора курдиришга қарор қилган. Бу минорани 1127 йил куриб битказишган ва Минораи Калон,- деб номлашган.

“Минораи Калон” шаҳарнинг ҳамма иншоотларини бирлаштиради.

Энг муҳими бу ерда XII асрда курилган шаҳар масжиди булган Масжиди Калон жойлашган.

Шаҳарнинг энг кузга куриган архитектура ансамбли бу Лаби Ховуздир. Бу ер марказида жойлашган ва 1620 йилда қазилган ховуз булгани учун Лаби Ховуз деб номлашган. Ансамблга ажойиб архитектура ёдгорликлари булган Кукалдош мадрасаси, Хонака ва Нодири Давон Беги мадрасалари қиради.

Албатта, Бухоронинг охириги Амири курдирган Ситораи Мохи Хосса саройини ҳам зиёрат қилиш керак.

4.”Шарқ дурдонаси”даги обидаларни ҳақида айтиб беринг.

Самарқандга келган меҳмонлар, албатта, биринчи навбатда Регистон майдони билан танишадилар.

Темурнинг набираси Мирзо Улугбек – илм фан хомийси майдоннинг марказий қисмини курдира бошлаган. Хозирги кунга келиб Регистон майдонини учта ажойиб иншоотлар, яъни Улугбек, Шердор ва Тиллақори мадрасалари безаб туради.

Афросиёб шаҳарчаси қирлигида жойлашган Самарқанд Шохи Зинда макбаралар ансамбили бутун Марказий Осиё архитектура иншоотларининг фаҳри ҳисобланади. Амир Темур буйруги билан Гури Амир макбараси ҳам бунёд қилинган. Бу курилиш бошланишига 1403 йил Соҳибқироннинг севимли набираси Муҳаммад Султоннинг бевакт улими сабаб булди.

5. ЮНЕСКО ташкилоти тарихий обидаларни саклашда қандай ёрдам бермоқда?

Бу каби бой тарихий ва маданий мерос дунё халқларининг бойлиги ҳисобланади. Шунинг учун уларни асл курилишида саклаб қолиш ва келгуси авлодга етказиш учун ЮНЕСКО ташкилотининг урни бекиёс катталигини ҳисобга олганда, бу таъкилот билан стратегик ҳамкорликни бундан ҳам ривожлантиришга тугри келади.

6. Ўзбекистоннинг тарихий ва маданий мерјси туризм ривожланишига қандай таъсир этмоқда?

Халқаро туризм буйича махсус очик иктисодий зоналар лойихаси Ўзбекистоннинг куйидаги тарихий архитектура ёдгорликларини уз ичига олади:

— “Регистон” ансамбли (Шердор мадрасаси ва Улугбек мадрасаси, Тиллақори масжид – мадрасаси, Шайбонийлар даҳмаси, Чорсу савдо маркази);

— Амир Темур майдони ва макбараси;

— Хожа Исмоил Имом Бухорий ансамбли;

— Шохи Зинда макбараси;

— Биби хоним масжиди;

- Рухобод макбараси;
- Афросиёб шаҳарчаси;
- Улугбек расадхонаси.

Туристларнинг оқими жадал ушиб бораётган диний йўналишдаги қуйидаги объектлар ҳисобланади:

- Хожа Ахрор ёдгорлиги;
- Нодира Девонбеги мадрасаси;
- Хожа Дониёр макбараси;
- Ҳазрати Хизр масжиди;
- Оқ Сарой макбараси;
- Ишратхона макбараси;
- Хожа Абду Дорун ёдгорлиги;

Илмий – маданий туризмга қуйидагилар сезиларли қушимча ҳисобланади:

- Ўзбекистон халқлари тарихи ва маданияти музейи;
- Афросиёб шаҳарчасидаги Самарканд тарихи музейи;
- Улугбек илми тарихи музейи;
- Вилоят улкашунослик музейи;
- Алишер Навоий музейи;
- С. Айний уй - музейи;

— “Буюк Ипак йўли” фрескаси ва чет эл тиллари институтида жойлашган расмлар кургазмаси зали;

- Тинчлик ва бағрикенглик музейи;
- АЖ “Нафис” чинни идишлари музейи.

Турли миллат вакиллари бўлган туристлар қуйидаги обидаларни зиёрат қилиб руҳан завқланадилар:

- Тожиқлар, арманлар, корейцлар, татарлар, яҳудийлар, форслар маданият маркази;
- Алексеев сабори;
- Арман черкови;
- Яҳудийлар синагоги;
- Корейцлар “Севги” черкови;
- Мелик ака хусусий этнографик музейи;

Халқаро туризм бўйича махсус иктисоди очик зоналар қаторига ҳам олиш ва ҳордик чиқариш индустрияси объектлари ҳам қушилиши қўзда тутилмоқда. Хусусан, қуйидагилар:

- Тарихий қийимлар театри;
- “Самарканд” меҳмонхонасидаги модалар театри;
- “Оловли гул” томошаси;
- Шердор мадрасасидаги театрлашган томоша;
- Регистон майдонидаги чирок ва товуш томошаси;
- “Афросиёб” меҳмонхонасидаги ҳордик чиқарувчи шоу;
- “Сайёр” меҳмонхонасидаги “Ҳайрли тун” шоуи;

— АЖ “Ховренко” номидаги винзавод вино сакланадиган жойларни қуриш ва винолар дегустацияси;

- Миллий фальклор гуруҳларининг концерт дастурлари.

Табиийки, туристлар томонидан халқаро туризм махсус иқтисодий очик зоналари бўйича зиёрат қилган обидалар ичида Самарканд узининг тарихий шахслари Амир Темур, Улугбек, Алишер Навоий ва Абдурахмон Жомий ёдгорликлари билан тулдириб туради.

6. Мамлакатимиздаги тарихий ва маданий меросни сақлаб қолиш чора-тадбирлари. Бу каби бой тарихий ва маданий мерос дунё халқларининг бойлиги ҳисобланади. Шунинг учун уларни асл қуринишида сақлаб қолиш ва келгуси авлодга етказиш учун ЮНЕСКО ташкилотининг урни бекиёс катталигини ҳисобга олганда, бу ташкилот билан стратегик ҳамкорликни бундан ҳам ривожлантиришга тугри келади.

7. АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРДА МУАММОЛИ ҲОЛАТЛАРНИ (КЕЙСЛАРНИ) ЕЧИШ БЎЙИЧА ЎҚИТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ

<i>Мавзу</i>	<i>Туристик маҳсулот маркетинги тактикаси ва стратегияси</i>
<i>Талабалар сони: 10 –12</i>	<i>Вақти 4 соат</i>
<i>Ўқитиш шакли</i>	<i>Амалий машғулотда муаммоли ҳолатни ечиш орқали билимни чуқурлаштириш.</i>
<i>Амалий машғулот режаси</i>	1. Кейсга кириш ва уни назарий жиҳатдан ёритиб бериш. 2. Муаммонинг долзарблиги. 3. Корхонанинг маркетинг стратегиясини ўрганиш. 3. Муаммонинг шаклланиши ва уни ечиш йўллари. 4. Кейсга гуруҳларда ечиш. 5. Дискуссия орқали муаммоли ҳолатни ечиш ғояларини кўриб чиқиш. 6. Энг муқобил вариантини танлаш ва натижаларни презентация қилиш. 7. Гуруҳларнинг ишлаш фаолиятини ва мақсадга эришилганлик натижаларини баҳолаш ва хулоса чиқариш.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i>	Туристик ресурсларини ўрганиш ва аниқлаш, уларнинг сақлаб қолишда халқаро ташкилотлари билан ҳамкорлик йўллари ишлаб чиқиш .
<i>Педагогнинг вазифалар:</i> - муаммоли ҳолатнинг хусусиятларини ифодалаб беради; - кейсда корхонанинг фаолияти ва маркетингнинг ҳолати билан таништиради ва таҳлил қилишни тавсия этади; - муаммони аниқлаш ва уни ечиш кетма – кетлигини ишлаб чиқишни ўргатади; - кейсда муаммонинг маълумотларини бошқарув ва ишлаб чиқариш тизимини яхшилаш учун ҳисоб - китоблар ўтказиш ҳамда якуний хулосалар	<i>Ўқув фаолиятнинг натижалари:</i> - Ўзбекистондаги обидаларни ўрганган ҳолда муаммони аниқланади; - муаммоли ҳолатнинг кўникмаларини ва унинг асосида кичик муаммоларнинг иқтисодий асосланган ечимлари ишлаб чиқиш; - корхонанинг фаолиятини ҳисобга олган ҳолда муаммони ечилишнинг кетма – кетлигини аниқлаш;

чиқаришни тавсия қилади	
Ўқитиш услуби	Кейс-стади услуби савол-жавоб, ёрдамида муаммоларни ечиш
Ўқитиш шакли	Амалий машғулотда фронтал ва индивидуал ишлаш, гуруҳларда ишлаш.
Ўқитиш воситалари	Кейс-стади, ўқув дафтарлари, иловалар, лазер проектори, компьютер технологиялари, график органайзерлар (схемалар, расмлар, жадваллар),
Ўқитиш шартлари	Техник воситалар билан таъминланган гуруҳлар билан ишлаш учун мўлжалланган аудитория.
Мониторинг ва баҳолаш	мустақил ўрганиш учун кейс-стади берилади, уй вазифаси учун мустақил ҳолатда таҳлил қилишни таклиф қилади.

Амалий машғулотнинг технологик картаси

Ишнинг босқич-лари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1–босқич Тайёрлов қисми (10 мин)	1.1. Мазкур кейснинг мутахассислик йўналишига таъсирини тушунтиради ва таништиради; 1.2. Машғулотнинг номини, ўтказиш жараёнини, режалаштираётган мақсад ва натижаларни эълон қилади. 1.3. Ўрганиб чиқиш учун кейсга тааллуқли қўлланмалар ва тарқатма материалларни тарқатади. 1.4. Таклиф этилган кейс билан мустақил ҳолда танишишни таклиф этади. 1.5. Мустақил ишлаш учун баҳолаш мезони варақасини тарқатади. 1.6. Гуруҳларда ишлаш кўрсатмасини тушунтириб ўтади.	Тинглайдилар ва ёзиб оладилар
2-босқич Асосий қисм (130 мин)	2.1. Назарий ва амалий томондан таққосланган янги материални ўрганишни ташкил қилади. Бунинг учун қисқа тарзда корхоналарда маркетинг тадқиқотларини ўтказиш борасида қилинадиган ишлар ҳақида назарий жиҳатдан гапириб беради. Бу эса амалий машғулотнинг режасига асосланиб, экранда жадваллар, чизмалар, расмлар тариқасида кўрсатилади ва у шарҳланади. 2.2. Талабаларни гуруҳларга бўлади ва гуруҳларда ишлаш жараёнини эслатади. Кейс билан ишлаш учун индивидуал ёки гуруҳларда ишлаш жараёни учун топшириқлар беради. Жамоа ишлаб чиққан ҳолатий таҳлил варақасини тўлдирадилар, муқобил ғояларни танлаб оладилар ва баҳолайдилар. 2.3. Ўқув фаолиятига маслаҳат беради ва йўналтиради. Индивидуал ва жамоа иш фаолиятини “Гуруҳда кейсни ечиш варианларини баҳолаш жадвали” текширади ва баҳолайди. 2.4. Презентацияни ташкиллаштиради, муҳокама қилади ва ўзаро баҳолайди. 2.5. Жавобларни текшириб, баҳо беради ва муҳокама	Эшитадилар, конспектларда қисқа тарзда ёзиб борадилар. Саволлар жавоб беришади ва дафтарларига ёзиб борадилар. Саволларни аниқлайдилар, муҳокама қиладилар ва тушунмаган жойларини сўрайдилар. Ўқув топшириқларни бажарадилар. Гуруҳлар натижаларнинг презентация қиладилар.

	қилади. Муаммонинг таҳлили ва ҳолатнинг ечимига алоҳида эътибор беради. 2.6. Кейснинг ўз ечим вариантини эълон қилади ва намоиш қилади.	Дискуссияда катнашадилар, саволлар берадилар ва ўзаро баҳолайдилар.
3-босқич. Якуний босқич (20 мин)	3.1.Натижаларга якуний хулосалар қилади, талабаларнинг эътиборини асосий нуқталарга қаратадилар, хулосалар қиладилар ва баҳолайдилар. 3.2. Мустақил таълим учун вазифа беради: Амалиётни назарияга боғлаган ҳолда бирон-бир корхонани мисол қилинг ва бу семинар дарсида муҳокама қилинишини айтиб ўтади.	